

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Геолого-географски

Специалност: География

Г	Г	А	0	1	0	2	1	7
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Бакалавърска програма: География

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ЛАНДШАФТНА ГЕОГРАФИЯ НА БЪЛГАРИЯ

Дисциплина: И 2 2 9

Преподавател: доц.д-р Биляна Борисова

Асистент:

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	15
	Семинарни упражнения	7
	Практически упражнения (хоспетиране)	8
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Курсова работа и презентация към нея	30
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	60
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120
Кредити аудиторна заетост		1
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		4

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Резултатност в разработването и презентирането на курсова работа върху самостоятелна изследователска тема	50
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	10

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

3.	Изпит – тестова проверка (теоретични познания)	40
----	--	----

Анотация на учебната дисциплина:

Основната цел на курса е студентите да усвоят знания и умения за анализ за ландшафтното разнообразие на България и факторите, които обуславят неговото формиране, съвременно състояние и тенденции за развитие. Задачите за постигане на тази цел са:

- ❖ Изучаване на основните закономерности, фактори и процеси за формиране на ландшафтите на България на фона на общите закономерности за Балканския полуостров и Европа
- ❖ Формиране на познания за отличителните черти на хоризонталната и на вертикалната структура на ландшафтните единици в България, вкл. уникални ландшафти с представителност в национален, европейски и световен мащаб
- ❖ Формиране на познания за особеностите на развитие, вкл. антропогенна трансформация, на водещи ландшафтни системи и на факторите и предпоставките за тяхното опазване, поддържане и/или устойчиво използване

Курсът се състои от три основни части:

1. Ландшафтоформиращи фактори и процеси на територията на България
2. Закономерности на ландшафтна диференциация в България
3. Структура на ландшафтното пространство на България

Акцентът във втори и трети раздел е подчинен на ролята на мащаба при идентифицирането на ландшафтите като фактор за тяхната ефективна оценка, планиране и управление.

Търсеният резултат от обучението е систематизиране на знанията, формирани от природните науки, свързани с географското пространство на България в бакалавърско ниво на обучение, и подготовка за кандидатстване за магистърско ниво на обучение с насоченост към пространствените анализи, мултифакторните решения, интердисциплинарни взаимодействия за целите на планирането и управлението на географското пространство.

Предварителни изисквания:

Студентите трябва да знаят и/или да могат:

- Да са завършили успешно обучението си по основните природно-географски дисциплини – геология, климатология и хидрология, геоморфология, география на почвите и обща биогеография
- Да са завършили успешно обучението си по дисциплините Природна география на България и Социално-икономическа география на България, вкл. придружаващите ги учебни практики.
- Да имат умения на анализ на специализирана литература и изготвянето на научни съобщения
- Да имат умения на анализ на картографски продукти

Очаквани резултати:

Успешно завършилите обучението по тази учебна дисциплина:

1. ще знаят:

- ✓ Познават закономерностите, факторите и процесите за възникване и развитие на ландшафтите в България на фона на географските особености на Балканския полуостров и Европа
- ✓ Познават съвременната ландшафтна структура на страната, характеристиките на водещите ландшафтни комплекси и условията за тяхното поддържане и/или екологосъобразно управление

2. ще могат:

- ✓ Да идентифицират ландшафтни единици от различен мащаб и представителност в ландшафтната структура на страната за разнообразни цели на планирането и управлението на територията
- ✓ Да извършват първичен анализ на съвременното състояние на ландшафтните единици в България въз основа на индикатори, отразяващи развитието на тяхната обща структура

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум 15 ч
1.	Възникване и развитие на Ландшафтознанието и на Ландшафтната екология в България. Приложно значение на познанията за ландшафта.	1
2.	Основни ЛАНДШАФТОФОРМИРАЩИ ФАКТОРИ И ПРОЦЕСИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ: Абиотични фактори и компоненти (тектонски особености, литоложка структура, релефни форми, екзогенни процеси, климат и води) Биотични фактори и компоненти (почвено разнообразие, биогеографски особености)	1
3	ЗАКОНОМЕРНОСТИ НА ЛАНДШАФТНА ДИФЕРЕНЦИАЦИЯ В БЪЛГАРИЯ: Пространствени особености на хоризонталната зоналност. Височинна зоналност – височинни спектри и височинна асиметрия. Азонални явления.	2
4	ЕВОЛЮЦИЯ И ДИНАМИКА НА ЛАНДШАФТИТЕ В БЪЛГАРИЯ. Природни ландшафти в България – основни черти. Антропогенизирани ландшафти в България – доминиращи видове.	1
5	КЛАСИФИКАЦИИ на ландшафтите в България. Ландшафтни РЕГИОНАЛИЗАЦИИ на България. Ролята на мащаба при идентифицирането на ландшафтите като фактор за тяхната ефективна оценка, планиране и управление. Сравнителен анализ на ландшафтните класификации и регионализации на Българското пространство с други Европейски екологични класификации и регионализации	2
6		

СТРУКТУРА НА ЛАНДШАФТНОТО ПРОСТРАНСТВО В БЪЛГАРИЯ		
6.1	ДОЛНОДУНАВСКА ландшафтна провинция. Представителни ландшафтни комплекси. Особенности на хоризонталната и на вертикалната структура. Съвременно състояние. Представителни функции.	2
6.2	БАЛКАНСКА ландшафтна провинция. Представителни ландшафтни комплекси. Особенности на хоризонталната и на вертикалната структура. Съвременно състояние. Представителни функции.	2
6.3	СРЕДИЗЕМНОМОРСКА ландшафтна провинция. Представителни ландшафтни комплекси. Особенности на хоризонталната и на вертикалната структура. Съвременно състояние. Представителни функции.	2
6.4	ЕВКСИНСКА ландшафтна провинция. Представителни ландшафтни комплекси. Особенности на хоризонталната и на вертикалната структура. Съвременно състояние. Представителни функции.	2

Б/ Упражнения (семинари)		15
1	СЕМИНАР – Основни ландшафтоформиращи фактори и процеси на територията на България	2
2	СЕМИНАР – Представителни височинни спектри и височинна асиметрия в България	2
3	СЕМИНАР – Представителни азонални ландшафтни комплекси в България	2
4	ПРАКТИЧЕСКО УПРАЖНЕНИЕ - Сравнителен анализ на ландшафтни класификации, регионализации и регионални картосхеми, разработвани в България	2
5	ПРАКТИЧЕСКО УПРАЖНЕНИЕ - Сравнителен анализ на ландшафтните класификации и регионализации на Българското пространство с други Европейски екологични класификации и регионализации – Ландшафтна карта на Европа LANMAP2, Хабитатни типове по EUNIS, Европейски екологични региони, Европейска екологична стратификация, Биогеографски и Биоклиматични региони на Европа и др.	2
6/7	ПРАКТИЧЕСКО УПРАЖНЕНИЕ – Анализ на ландшафтната структура и идентифициране на водещи ландшафтни комплекси - въз основа на информация от регионални изследвания и картографски материали в Долнодунавската, Балканската, Средиземноморската или Евксинската провинции.	4
8	СЕМИНАР – Индикатори за съвременното състояние на ландшафтите в България. Приложение на информацията за различни стопански цели.	1

Конспект за изпит/тестова проверка

№	Въпрос
---	--------

1.	Основни ландшафтоформиращи фактори и процеси на територията на България
2.	Закономерности на ландшафтна диференциация в България - Пространствени особености на хоризонталната зоналност.
3.	Закономерности на ландшафтна диференциация в България - Височинна зоналност – височинни спектри и височинна асиметрия.
4.	Закономерности на ландшафтна диференциация в България - Азонални явления.
5.	Долнодунавска ландшафтна провинция. Представителни ландшафтни комплекси. Особенности на хоризонталната и на вертикалната структура. Съвременно състояние. Представителни функции.
6.	Балканска ландшафтна провинция. Представителни ландшафтни комплекси. Особенности на хоризонталната и на вертикалната структура. Съвременно състояние. Представителни функции.
7.	Средиземноморска ландшафтна провинция. Представителни ландшафтни комплекси. Особенности на хоризонталната и на вертикалната структура. Съвременно състояние. Представителни функции.
8.	Евксинска ландшафтна провинция. Представителни ландшафтни комплекси. Особенности на хоризонталната и на вертикалната структура. Съвременно състояние. Представителни функции.

Библиография

1. Assenov, A., 2017. Landscape Ecology and Biodiversity. Seminar of Ecology with International Participation. 21-22.04.2016. Proceedings. FARAGO publisher, 205-214 pp. Sofia. ISBN 979-853-476-123-4
2. Assenov, A., B. Borisova, P. Dimitrov. 2016. Habitat Diversity: a Key Category in Landscape Analysis for Spatial Planning in Mountain Conditions (A Case Study of the Banite Municipality, Bulgaria). Proceedings of the 17th International Symposium on Landscape Ecology: Landscape and Landscape Ecology, 27-29 May 2015, Nitra, Slovakia. Published by the Slovak Institute of Landscape Ecology, Academy of Sciences, Bratislava, Slovakia. ISBN 978-80-89325-28-3, 36-44 pp. www.uke.sav.sk
3. Múcher et al. (2010). C.A. Múcher, J.A. Klijn, D.M. Wascher and J.H.J. Schaminee. 2009. A new European Landscape Classification (LANMAP): A transparent, flexible and user-oriented methodology to distinguish landscapes. Ecological Indicators. Volume 10, Issue 1 (2010), 87-103
4. The Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy. 1996. Council of Europe, UNEP, European Center for Nature Conservation (ECNC).
5. Wascher, D. (ed). 2005. European Landscape Character Areas – Typologies, Cartography and Indicators for the Assessment of Sustainable Landscapes. Final Project Report as deliverable from the EU's Accompanying Measure project European Landscape Character Assessment Initiative (ELCAI), funded under the 5th Framework Programme on Energy, Environment and Sustainable Development (4.2.2), x + 150 pp.
6. Батаклиев, Ив. Ландшафтното поделение на България – Год. СУ, Историко-фил. Факултет, 30, № 13, 1934
7. Борисова, Б. Структурно-динамичен анализ и моделиране на ландшафтите в Радомирската котловина. Дис., С., 2001
8. Велчев, А. Средиземноморски ландшафти в Санданско-Петричката котловина. Год.СУ, кн.2 – география, том 91, 2001

9. Велчев, А., А. Асенов, Субсредиземноморски ландшафти в поречието на река Бяла и Източна Тракия, Год. СУ, кн 2, том.82, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 1992;
10. Велчев, А., и кол., Ландшафтни особености на Миджур – Чипровска планина, Год. СУ, кн 2, том.90, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 2000;
11. Велчев, А., Н. Тодоров, А. Асенов, Н. Беручашвили. Ландшафтна карта на България в М 1 : 500 000, Год.СУ, кн.2 – география, том 85, 1993
12. Велчев, А., Р. Пенин, Н. Тодоров, М. Контева, 2011. Ландшафтна география на България. Изд. БУЛВЕСТ 2000, С., 235 с.
13. География на България. С., БАН, 1996
14. Георгиев и кол., (1981). Георгиев, М., П. Петров, А. Велчев. Характерни особености на ландшафтната диференциация в Пирин планина. *Год.СУ, кн.2 География* 72. С.
15. Гиков, С., Недков, С., (2008). Атлас на съвременните ландшафти в Родопите. Проект Родопи – програма на ООН за развитие.
16. Енциклопедия “България”, ландшафтни карти и статии. том III, БАН, С., 1982
17. Контева, М. Спектри на височинната зоналност на ландшафтите в Карловската котловина. Изв. БГД, кн.17, 1980
18. Контева, М., А. Велчев, Р. Пенин, Н. Тодоров. Субалпийски и алпийски ландшафти в басейна на река Джерман, Северозападна Рила. Год. СУ, кн.2 – география, том 90, 1998
19. Контева, М., Ландшафти на Сакар и прилежащите ѝ земи, Год. СУ, кн 2, том.88, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 1997;
20. Митев, Й., П. Петров., Ландшафтно-екологична диференциация и регионализация на източната част на Същинска Средна гора, Год. СУ, кн 2, том.88, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 1997;
21. Мишев, К. и др. Височинна ландшафтна поясност на планините в България. В: Природният и икономически потенциал на планините в България, том I, БАН, С., 1989
22. Николова, В., Фактори за ландшафтна диференциация в басейна на река Камчия, Год. СУ, кн 2, том.91, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 2001;
23. Пенин, Р. Ландшафтно-геохимични изследвания в басейна на река Струма. Проблеми на географията, кн.4, 1992
24. Петров, П. История на ландшафтното картографиране в България В: Сб. “История на картографията в България”, 1994
25. Петров, П. Ландшафтна структура на областта на Дунавската равнина. Год.СУ, кн.2 – география, том 75, 1982
26. Попов, А Ландшафтни особености на Горнотракийската низина. Год.СУ, кн.2 – география, том 80, 1992
27. Попов, А. Геоекологична класификация на ландшафтите в България: основни подходи и принципи. Год.СУ, кн.2 – география, том 91, 1997
28. Тодоров, Н, Ст.Недков, Понтийски и субпонтийски ландшафти в Странджа, Год. СУ, кн 2, том.91, Университетско издателство „Св. Климент Охридски”, София, 2001

Дата: 25.08.2017

Съставил: доц.д-р Биляна Борисова